

Uloga volontera u palijativnoj skrbi

Bošnjak, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University North / Sveučilište Sjever**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:122:877563>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-13**

Repository / Repozitorij:

[University North Digital Repository](#)

**Sveučilište
Sjever**

Završni rad br. XX/MM/2015

Uloga volontera u palijativnoj skrbi

Ivana Bošnjak, 1928/336

Varaždin, prosinac, 2019. godine

Prijava završnog rada

Definiranje teme završnog rada i povjerenstva

ODJEL	Odjel za sestrinstvo	
STUDIJ	preddiplomski stručni studij Sestrinstva	
PRISTUPNIK	Ivana Bošnjak	MATIČNI BROJ 1928/336
DATUM	30.10.2019.	KOLEGIJ Palijativna zdravstvena njega
NASLOV RADA	Uloga volontera u palijativnoj skrbi	
NASLOV RADA NA ENGL. JEZIKU	The role of volunteers in Palliative care	
MENTOR	dr.sc. Marijana Neuberg	ZVANJE docent
ČLANOVI POVJERENSTVA	1. Valentina Novak, mag.med.techn., predsjednik 2. doc. dr.sc. Marijana Neuberg, mentor 3. dr.sc. Irena Canjuga, član 4. doc.dr.sc. Rosana Ribić, zamjenski član 5.	

Zadatak završnog rada

BROJ 1224/SS/2019

OPIS

Palijativna medicina je nova grana medicine koja proučava i liječi bolesnika s aktivnom progresivnom te uznapređovalom bolesti ograničene prognoze. Težište palijativne medicine je kvaliteta, a ne dužina života. N U palijativnoj skrbi vrlo je važna i uloga volontera, koji mogu učiniti mnogo u pružanju podrške palijativnom bolesniku i njegovoj obitelji. Volonterstvo je neprofitna i neplaćena aktivnost gdje pojedinci samostalno ili u nekoj grupi doprinose dobiti zajednice i cijeloga društva. Kako bi se postao volonter prema zakonu o volonterstvu važno je objasniti volonterima i onima koji to žele biti da je volontiranje dobrovoljno i solidarno obavljanje neke aktivnosti ili usluga slobodnom voljom. Volontiranjem se stječu iskustva, razvijaju kompetencije korisne u društvu, osobni razvoj i osobna dobit. Volonteri djeluju unutar tima i nisu zamjena za bilo kojeg člana osoblja, već dodatak timu. U Republici Hrvatskoj trenutačno ima jako malo aktualnih volonterskih programa koji djeluju u zdravstvenim ustanovama. Vrlo malo volontera u zdravstvenim ustanovama je uključeno u direktan rad s bolesnikom te u tim koji se brine o bolesniku. U ovom radu prikazano je anketno istraživanje na 100 ispitanika provedeno u razdoblju od 12. 10. 2019. – 22. 10. 2019. pomoću anonimne ankete.

ZADATAK URUČEN

04.12.2019.

[Handwritten signature]

Sveučilište Sjever

Odjel za sestrinstvo

Završni rad br. XX/MM/2015

Uloga volontera u palijativnoj skrbi

Student

Ivana Bošnjak, 1928/336

Mentor

Doc.dr.sc. Marijana Neuberg

Varaždin, prosinac, 2019.

Predgovor

Zahvaljujem svojoj dragoj profesoric i mentorici doc.dr.sc. Marijani Neuberg što mi je svojim znanjem i savjetima uvelike pomogla u izradi završnoga rada.

Zahvaljujem svojim roditeljima i sestrama, Ivi i Mateji, što su mi ove tri godine fakultetskog obrazovanja bili podrška, pružili mi pomoć i razumijevanje, nasmijavali me i bodrili te uvijek stajali uz mene i gurali me prema naprijed.

Hvala mojim starim prijateljima i dečku što su me podnosili tijekom ispitnih rokova.

Hvala mojim novim prijateljima, kolegicama koje sam upoznala na fakultetu. Hvala im na svim zajedničkim satima provedenim na predavanjima, praksama, kavama, na svakom smijehu i nezaboravnim druženjima.

I još jednom hvala svima, a prepoznat ćete se, na pruženoj podršci, prijateljstvu, sreći i razumijevanju tijekom ovog trogodišnjeg obrazovanja.

Sažetak

Palijativna medicina je nova grana medicine koja proučava i liječi bolesnika s aktivnom progresivnom te uznapređovalom bolesti ograničene prognoze. Naziv palijativna skrb obuhvaća aktivnost cijelog interdiscipliniranog tima te je izrasla iz hospicijske skrbi. O važnosti organizacije palijativne skrbi u Hrvatskoj govore i demografski podatci o sve većem udjelu osoba starije životne dobi, sve većem broju samačkih domaćinstava kao i porast broja oboljelih i umrlih od zloćudnih bolesti i drugih kroničnih bolesti. U palijativnoj skrbi vrlo je važna i uloga volontera, koji mogu učiniti mnogo u pružanju podrške palijativnom bolesniku i njegovoj obitelji. Volonteri djeluju unutar tima i nisu zamjena za bilo kojeg člana osoblja, već dodatak timu. U Republici Hrvatskoj trenutačno ima jako malo aktualnih volonterskih programa koji djeluju u zdravstvenim ustanovama. U ovom radu prikazano je anketno istraživanje na 100 ispitanika provedeno u razdoblju od 12. 10. 2019. – 22. 10. 2019. u obitelji, Osnovnoj školi Novi Marof te prijateljima i Općoj bolnici Varaždin; službi za produženo liječenje i palijativnu skrb Novi Marof među zdravstvenim djelatnicima na odjelu za Palijativnu skrb. Anketa je bila anonimna te je sadržavala opća pitanja kao što su dob, spol, obrazovanje ispitanika, te specifična kao što su poznavanje tko su volonteri, tko je palijativni bolesnik te samo mišljenje o volonterima ili vlastiti osjećaj ukoliko su imali prilike volontirati. Rezultati pokazuju da zdravstveni djelatnici i laici smatraju kako je volonterski rad vrlo koristan i potreban u zdravstvenim ustanovama i da je palijativna skrb bitna i važna grana medicine.

Ključne riječi: palijativna skrb, hospicij, volonter, volontiranje u zdravstvenim ustanovama

Summary

Palliative medicine is a new branch of medicine assessing and treating patients with active progressive and advanced illness with limited prognosis. The term palliative care refers to the activity of the entire interdisciplinary team and has been derived from hospice care. According to demographic data the rate of elderly population is increasing as well as the number of single-person households and so is the ratio of people suffering or deceased from malignant diseases and various chronic diseases which makes the organisation of palliative care in Croatia essential. The role of volunteers in palliative care is vital as they can provide enormous support to a palliative patient and his family. Volunteers work in a team and cannot replace any team members but they can be an immensely useful additional team member. Currently there are very few active voluntary programmes in health care institutions in the Republic of Croatia. This paper has presented the findings of a survey conducted from 12th to 22nd October 2019 on 100 examinees who are family members, employees of Novi Marof primary school, friends and employees of Extended treatment and palliative care unit of Varaždin General Hospital. The survey has been conducted anonymously and it has included general questions about age, gender and education of examinees as well as specific questions about the examinees' knowledge about volunteers, palliative care patients, about their opinion on volunteers and about their personal feelings if they have had the opportunity to volunteer themselves. The results show that both health care professionals and common people find voluntary work useful and required at health care institutions and that palliative care is an extremely important branch of medicine.

Key words: palliative care, hospice, volunteer, volunteering in health care institutions

Sadržaj

1. Uvod	2
2. Paliјativna skrb	4
2.1. Paliјativna skrb u Republici Hrvatskoј	5
2.2. Hospicij	7
3. Volonterstvo	8
3.1. Volonteri u zdravstvenim ustanovama	9
4. Istraživački dio rada	11
4.1. Cilj	11
4.2. Ispitanici i metode	11
4.3. Rezultati	12
4.4. Rasprava	23
5. Zaključak	25
6. Literatura	26
Popis slika	27
Prilozi	28

1. Uvod

Palijativna skrb specifična je grana medicine te obuhvaća fizičku, psihološku, socijalnu i duhovnu skrb o bolesniku i njegovoj obitelji. Temelji se na interdiscipliniranom radu tima što podrazumijeva da palijativna skrb provodi i planira cjelokupnu skrb o bolesniku i njegovoj obitelji o kojoj skrbi i tijekom obiteljskog procesa žalovanja. Temeljna vještina u palijativnoj skrbi je kontrola i ublažavanje simptoma bolesti, posebno boli. Razlikujemo nekoliko razina palijativne skrbi; palijativni pristup, opća palijativna skrb, specijalistička palijativna skrb, centri izvrsnosti i jednostavniji dvostupanjski koji uključuje palijativni pristup i specijalističku palijativnu skrb. Palijativni pristup je način palijativnih postupaka i metoda u okruženjima koja nisu specijalizirana za palijativnu skrb, da bi se ta skrb omogućila potrebno je palijativnu skrb uključiti u nastavne programe i planove zdravstvenih djelatnika i drugih srodnih zdravstvenih struka[1]. Opću palijativnu skrb pružaju stručnjaci koji su zbog svoga posla uključeni češće u palijativnu skrb, a neki od njih su specijalisti obiteljske medicine, onkolozi, gerijatri, neurolozi i drugi. Specijalistička palijativna skrb je glavna djelatnost pružanja palijativne skrbi. Da bi ovakva skrb bila uspješna mora biti kvalitetno koordinirana, lako prepoznatljiva bolesnicima i njihovim obiteljima. Centri izvrsnosti osiguravaju palijativnu skrb u raznim okruženjima, uključujući ambulante, kućnu skrb, stacionarnu skrb i konzilijarne službe. Palijativna skrb nastoji bolesniku omogućiti najbolju kvalitetu života sve do njegove smrti. Na odjelu palijativne skrbi djeluje tim educiran i osposobljen za brigu o palijativnom bolesniku[2]. Važnu ulogu u timu za palijativnu skrb imaju i volonteri. Volonteri su osobe koje dobrovoljno daju i ulažu svoje slobodno vrijeme, vještine, znanje i sposobnosti za dobrobit i pomoć drugima. Volontiranje, kao dobrovoljna aktivnost je sloboda izbora, a sloboda je osnovna težnja ljudske civilizacije i temeljno obilježje demokracije. Volonterstvo u sebi sadrži potencijal izgradnje suosjećanja i solidarnosti s drugima i drugačijima. Volonteri na odjelima palijativne skrbi imaju vrlo važnu ulogu u pružanju podrške palijativnim bolesnicima i njihovim obiteljima tijekom bolesti, nakon bolesti i u tijeku žalovanja. Volonteri tijekom rada djeluju i kao promotori palijativne skrbi u široj zajednici. U Republici Hrvatskoj djeluje vrlo malo udruga volontera koje imaju direktan pristup bolesnicima na odjelima te su uvelike od pomoći zdravstvenim djelatnicima. Uključivanje i rad volontera na odjelima palijativne skrbi nije dio svakodnevne prakse i rada zdravstvenih ustanova pošto je zakon o volontiranju u zdravstvenim ustanovama na odjelima vrlo nedorečen[3]. Zbog velikih pravnih procedura koji uvelike koče volontere da sudjeluju u direktnom pristupu u radu sa palijativnim bolesnicima vrlo malo zdravstvenih ustanova surađuje sa volonterima. Kako bi se volontiralo na odjelu palijativne skrbi potrebno

je odvojiti više vremena te biti dostupan bolesniku i obitelji svakodnevno kako bi se skrb kvalitetno provodila, te na taj način uvelike olakšalo bolesnicima, njihovim obiteljima, ali i zdravstvenim djelatnicima. Volonterstvo bi trebalo uvesti, objasniti i približiti još u osnovnoj školi kako bi se djeci, ali i odraslima prikazala važnost volonterstva i što znači biti volonter[4]. Od objašnjenja i obuke o volonterstvu važno je napomenuti koliko je biti volonter u zdravstvenim ustanovama, te na odjelima palijativne skrbi bitno za bolesnika, bolesnikovu obitelj, zdravstvene djelatnike, ali i poučno za samog volontera. U ovome radu će se u poglavlju Volonteri u zdravstvenoj ustanovi; reći nešto o volonterima, palijativnim bolesnicima, važnosti volontera u skrbi za palijativne bolesnike i njihove obitelji, o ulozi volontera na palijativnom odjelu u radu i suradnji s zdravstvenim osobljem, razvijenosti volonterstva u Republici Hrvatskoj u zdravstvenim ustanovama, te u drugim državama. Volonteri u zdravstvu moraju biti educirani, priznati, nadzirani i ravnopravni članovi tima za palijativnu skrb[5].

U istraživanju koje je provedeno u ovome radu se usporedilo mišljenje i znanje laika i zdravstvenih djelatnika o palijativnoj skrbi, volonterima, palijativnim bolesnicima, volonterstvu i volontiranju u zdravstvenim ustanovama tj. na odjelima palijativne skrbi. Istraživanje je provedeno i analizirano na 100 ispitanika, 50 ispitanika laika i 50 ispitanika zdravstvenih djelatnika, pokazuje da vrlo veliki postotak laika i zdravstvenih djelatnika je volontiralo ili poznaje udruge koje volontiraju u zdravstvenim ustanovama i smatra kako su volonteri vrlo važan dio društva, te bi bili vrlo važni članovi tima za palijativnu skrb. Volonteri na odjelima palijativne skrbi su osobe koje su posebno educirane i osposobljene kako bi pomogle bolesniku, njegovoj obitelji, ali i zdravstvenim djelatnicima[6]. Edukacijom će volonteri u zdravstvu moći prepoznati promijene u stanju bolesnika i o tome obavijestiti ostatak tima i na taj način olakšava rad ostalih stručnih zdravstvenih radnika koji su upućeni u stanje i promijeni stanja bolesnika, a da pri tome ne moraju biti prisutni. Kvalitetan rad i volonterski program uvelike će povećati kvalitetu života palijativnih bolesnika i doprinijeti psihosocijalnoj dobrobiti bolesniku, ali i njegovoj obitelji. Volonter pruža socijalnu i emocionalnu podršku bolesnika i njegove obitelji te ima jedinstveni humani pristup koji doprinosi i razvoju palijativne skrbi i volontiranja. Volonteri u timu za palijativnu skrb ne zamjenjuju nikog od člana tima nego su sastavni dio palijativnog tima, te su od velike pomoći u svakodnevnim aktivnostima bolesniku i na taj način pomažu zdravstvenim djelatnicima da se fokusiraju na medicinski problem. Biti volonter pruža osobno zadovoljstvo, davanje slobodnoga vremena u korist drugih, mogućnost edukacije i pokazivanja vlastitoga znanja kako bi pomogli onima kojima je pomoć najpotrebnija[7].

2. Palijativna skrb

Palijativna medicina je nova grana medicine koja proučava i liječi bolesnika s aktivnom progresivnom te uznapređovalom bolesti ograničene prognoze. Težište palijativne medicine je kvaliteta, a ne dužina života. Vodeći principi palijativne skrbi su otklanjanje bola i drugih simptoma, ona afirmira život i gleda na smrt kao na normalan proces, objedinjuje duhovne i psihološke aspekte brige o bolesniku, nudi sistem podrške bolesniku i njegovoj obitelji, nudi timski pristup, poboljšanje kvalitete života, može se primijeniti u ranom stadiju bolesti te uključuje istraživanja. Holistička skrb za bolesnika te njegovu obitelj može se realizirati samo u timskoj suradnji s medicinskim sestrama, fizioterapeutima, socijalnim radnicima, duhovnicima i dobrovoljcima/volonterima[8]. Naziv palijativna skrb obuhvaća aktivnost cijelog interdiscipliniranog tima te je izrasla iz hospicijske skrbi. Hospicij je zdravstvena moderna ustanova s mogućnosti pružanja pomoći oboljelima na kraju njihova života, a njihovim obiteljima i kasnije u procesu žalovanja. Programi zdravstvene ustanove pod nazivom hospicij pružaju stručnu palijativnu skrb te podršku pojedincima na kraju njihova života i njihovim obiteljima 24 sata dnevno 7 dana u tjednu. Palijativna skrb niti skraćuje niti produžuje život, ali poboljšanjem bolesnikove kvalitete života može utjecati i na sam tok bolesti. U palijativnoj skrbi izuzetno je važan timski pristup u čijem je središtu dobrobit bolesnika i njegove obitelji. Palijativni timovi sastoje se od zdravstvenih djelatnika, liječnika, medicinskih sestara, fizioterapeuta i nezdravstvenih djelatnika, socijalnih radnika, psihologa, duhovnika, njegovatelja[9]. U palijativnoj skrbi vrlo je važna i uloga volontera, koji mogu učiniti mnogo u pružanju podrške palijativnom bolesniku i njegovoj obitelji[10]. Temeljna vještina u palijativnoj skrbi je kontrola i ublažavanje simptoma, posebno boli, objedinjavanje fizičkih, socijalnih, psiholoških i duhovnih oblika pomoći u očuvanju dostojanstva bolesnika i njegovog integriteta, ali i integriteta obitelji[11]. Temeljni tim palijativne skrbi trebao bi se sastojati minimalno od medicinskih sestara i liječnika s posebnom edukacijom, te da ga, ako je moguće, nadopunjuju psiholozi, socijalni radnici i fizioterapeuti. Ostali stručnjaci mogu biti članovi tima, ali češće će biti uključen kao vanjski suradnici. Jedinice palijativne skrbi zahtijevaju predan temeljni tim medicinskih sestara i liječnika. U zdravstvenim strukturama gdje se skrbi za djecu koja imaju potrebu za palijativnom skrbi trebala bi biti barem jedna medicinska sestra s posebnim pedijatrijskim kvalifikacijama u svakoj smjeni. Palijativna je skrb pristup koji poboljšava kvalitetu života bolesnika i njihovih obitelji koji su suočeni s problemima uzrokovanim smrtonosnom bolesti, ona sprječava i ublažava patnje ranom identifikacijom, te liječenjem bola i drugih fizičkih, psihosocijalnih i duhovnih tegoba. Palijativna je skrb

interdisciplinarna u svojem pristupu jer obuhvaća pacijenta, obitelj i zajednicu, nudi osnovni koncept zdravstvene zaštite, zbrinjavanje pacijentovih potreba bez obzira na to gdje se o njemu skrbi, u kući pacijenta ili u ustanovi[12]. Palijativna skrb afirmira život, a smrt koja dolazi na kraju doživljava sastavnim dijelom života, ne ubrzava smrt niti je odgađa te nastoji bolesniku omogućiti najbolju moguću kvalitetu života sve do njegove smrti. Sam izraz palijativna skrb uvodi se 1975. godine Balfour Mount kad je tražio odgovarajući naziv za stacionarnu jedinicu u Montrealu. Palijativna skrb u Republici Hrvatskoj započela je još 1994. godine, a dokaz tome je organizirani hospicijski pokret koji je započeo Prvim hrvatskim simpozijem o hospiciju i palijativnoj skrbi. Zakonski okviri za organizaciju u Republici Hrvatskoj palijativna skrb doneseni su u srpnju 2003. godine stupanjem na snagu novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti i tim je zakonom palijativna skrb navedena kao jedna od mjera zdravstvene zaštite. Palijativna skrb jedan je od prioriteta Republike Hrvatske te je sastavni dio Nacionalne strategije razvoja zdravstva. Strategija sadrži prioritete mjere razvoja palijativne skrbi, najvažnije jačanje interdisciplinirane suradnje, povećanje bolničkih kapaciteta te specijalističkih službi palijativne skrbi i uključivanje civilnog društva, naročito volontera u pružanje palijativne skrbi uz zakonsku regulaciju. Uspostava palijativne skrbi postoji u Rijeci, Zagrebu, Čakovcu, Gospiću, Koprivnici, Kninu, Osijeku, Puli, Zadru i u Varaždinu; Služba za produženo liječenje i palijativnu skrb Novi Marof kroz različite oblike organizacije te djelovanja[13].

2.1. Palijativna skrb u Republici Hrvatskoj

Uspostava palijativne skrbi u Republici Hrvatskoj jedan je od prioriteta te je sastavni dio Nacionalne strategije razvoja zdravstva. Palijativna skrb kao važan dio medicine u Hrvatskoj je prepoznata još 1994. godine. Inicijativa za važnost organizacije palijativne skrbi u Hrvatskoj govore i demografski podatci o sve većem udjelu osoba starije životne dobi, sve većem broju samačkih domaćinstava kao i porast broja oboljelih i umrlih od zloćudnih bolesti i drugih kroničnih bolesti. Godine 2012. Hrvatska je ostvarila veliki pomak i znatni razvoj palijativne skrbi. U Zagrebu djeluju Centar za palijativnu skrb i medicinu, Hrvatski centar za palijativnu skrb i Centar za palijativnu medicinu, medicinsku etiku i komunikacijske vještine na Medicinskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. U Rijeci djeluje Centar za palijativnu skrb u Domu zdravlja, Ambulanta za palijativnu medicinu i liječenje boli, u Koprivnici i Osijeku djeluje ambulanta za palijativnu skrb, Gospić je otvorio palijativni odjel u Općoj bolnici dok u OB Varaždin palijativna skrb djeluje na području Novog Marofa; Službi za produženo liječenje

i palijativnu skrb. U samom liječenju kroz palijativnu skrb važan je holistički pristup bolesniku i rad u interdiciplinarnom timu kako bi se pružila najbolja skrb za pacijenta. Iako je u Hrvatskoj palijativna skrb relativno novi pojam i mlada grana medicine nastoji se pomoći te svesti bol palijativnog pacijenta na minimum jer pravo na život bez boli temeljno je ljudsko pravo[14]. Prema preporukama Europskog udruženja za palijativnu skrb napravljen je prikaz službi palijativne skrbi prilagođen organizaciji zdravstvenog sustava Republike Hrvatske (Slika 2.1.1).

		RAZINE PALIJATIVNE SKRBI		
		Palijativni pristup	Opća palijativna skrb	Specijalistička palijativna skrb
Oblik/mjesto skrbi	Skrb u kući bolesnika	Primarna zdravstvena zaštita (PZZ): izabrani timovi u djelatnosti opće/obiteljske medicine i djelatnosti zdravstvene zaštite djece predškolske dobi, patronažna služba; zdravstvena njega u kući, centri za socijalnu skrb	PZZ, bolnice, domovi za starije osobe, volonteri – srodne organizacije civilnog društva, duhovnici (službe čije područje djelovanja nisu samo palijativni bolesnici, ali ih češće imaju u skrbi)	koordinator za palijativnu skrb
				mobilni palijativni tim
				ustanova za palijativnu skrb
				bolnički tim za palijativnu skrb
				dnevna bolnica
	Dugotrajno liječenje i dugotrajni smještaj	specijalne bolnice za produženo liječenje, stacionari domova zdravlja i stacionari ustanova za zdravstvenu njegu, domovi za starije osobe		ambulanta za palijativnu medicinu
Akutna skrb	Bolnice, hitne medicinske službe		palijativne postelje	
				odjel palijativne skrbi
				volonteri i organizacije civilnog društva za palijativnu skrb koje se isključivo bave palijativnom skrbi

Slika 2.1.1. Prikaz službi palijativne skrbi prilagođen organizaciji zdravstvenog sustava Republike Hrvatske prema preporukama Europskog udruženja za palijativnu skrb

Izvor: https://www.google.com/search?q=razine+palijativne+skrbi&rlz=1C1GCEA_enHR835HR835&sxrf=ACYBGNSZzUAWLQCE4CFzu0zga5kiVbhvA:1570015491399&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjhQC9u_3kAhVkw8QBHYjZBZcQ_AUIEigB&biw=1536&bih=722#imgrc=uGW9zOb_PvncrM:

2.2. Hospicij

Hospicij na latinskome znači svratište ili konačište je ustanova za palijativnu skrb gdje se bolesnicima pruža najbolja kvaliteta života do prirodne smrti. Povijest hospicija i glavani cilj povezuje se još u 11.stoljeću uz križare, a do tada neizlječivi pacijenti nisu mogli biti primljeni u lječilišta jer se njihovo prisustvo smatralo štetno u procesu ozdravljenja drugih bolesnika. Prvi organizirani hospiciji su se skrbili za putnike na polasku i dolasku iz Svete Zemlje. Početak suvremenog hospicija smatra se 1967.godina kad je u Londonu otvoren Hospicij sv. Kristofera. Osnovna ideja Hospicija sv. Kristofera je ta da je smrt normalan događaj i da nema cilj odgađanje ni ubrzavanje smrti. Cilj hospicija je podizanje kvalitete života umirućih i njihove obitelji. Kasnije je hospicij dobio značenje mjesta, ustanove u kojoj se provodi palijativna skrb. Hospicij nudi palijativnu skrb bolesnicima i njihovim obiteljima bez obzira na dob, spol, rasu, nacionalnost, vjeru, seksualnu orijentaciju, invaliditetu, dijagnozi, ili financijskom statusu. Palijativna skrb u okviru hospicija poštuje i cijeni prava i želje svakoga bolesnika i njegove obitelji i preuzima odgovornost za etičko donošenje odluka, djelovanje i ponašanje u hospicijskoj tj. palijativnoj skrbi. Hospicijski tim uključuje niz profesionalaca, medicinskih stručnjaka i volontera. U Hrvatskoj je poznati hospicij samostan sv. Grgura u Vrani kojeg je Papi za njegove poslanike ustupio i dao hrvatski kralj Dmitar Zvonimir. Svake godine 8. listopada obilježava se Svjetski dan hospicija. Prvi hospicijski kongres u Hrvatskoj održan je 2006. godine te je na njemu izneseno da potrebu za hospicijem ima oko 100 000 ljudi[14].

3. Volonterstvo

Volonterstvo je neprofitna i neplaćena aktivnost gdje pojedinci samostalno ili u nekoj grupi doprinose dobrobiti zajednice i cijeloga društva. Volontiranje pokušava suzbiti siromaštvo te je temelj civilnog društva. Volonteri danas imaju važnu ulogu u razvijenim zemljama i zemljama u razvoju. Volonteri, koji svoje slobodno vrijeme i svoj rad poklanjaju dobrobiti zajednice i društva osnova su mnogih nevladinih organizacija[15]. Bitne značajke volonterstva su da se obavlja bez prisile i slobodne volje, za svoj rad volonteri nisu plaćeni te svoj rad i vrijeme daruju besplatno, radi se iz suosjećanja s drugima te iz želje da se nekom pomogne. Potreba za volontiranjem danas je veća nego ikada do sada s obzirom na globalne probleme. Uloga volontera važna je te mnoge dobrotvorne organizacije i ustanove gdje su volonteri od velike pomoći te su uvelike ili potpuno odgovorni za rad doprinoseći svojom stručnošću uvelike štede novac. Volontere na odluku o volontiranju potiču različite potrebe i osjećaji i želje da se pomogne ljudima kojima je pomoć uvelike potrebna i da budu korisni zajednici kao i vlastiti interesi i potreba za upoznavanjem novih ljudi, učenjem novih vještina, ugodnim i korisnim provođenjem slobodnog vremena te i sam osjećaj zadovoljstva. Prema zakonu o volonterstvu važno je pojasniti volonterima i onima koji to žele biti da je volontiranje dobrovoljno i solidarno obavljanje neke aktivnosti ili usluga slobodnom voljom. Volonter može biti svaka poslovno sposobna osoba te maloljetna osoba s navršenih 15 godina. Starija maloljetna osoba može sklopiti ugovor o volontiranju samo uz dopuštenje i suglasnost zakonskog zastupnika te smiju volontirati isključivo na aktivnostima primjerenim njihovoj dobi[16]. Volontiranjem istovremeno se daje i prima te je time ono samoosnažujuća ljudska aktivnost gdje se volonter osjeća ispunjeno, zadovoljno i zahvalno za svoj rad i ne traži nikakva primanja niti pohvale te je to osjećaj osobnog zadovoljstva. Volonteri su pokretači, pomagači, ali i nositelji pozitivnih promjena. Zakon o volonterstvu (NN 58/07, 22/13) volontiranje definira kao dobrovoljno ulaganje truda, osobnog vremena, vještina i znanja kojim se obavljaju usluge i aktivnosti za zajedničku dobrobit ili dobrobit druge osobe, bez postojanja uvjeta isplate novčane nagrade za obavljeno volonterstvo. Organizatori volontiranja mogu biti zaklade, udruge turističke i vjerske zajednice, sindikati, državna tijela, javne ustanove. U svijetu je volonterstvo izuzetno priznato, traženo i vrednovano te je vrlo poželjna i značajna preporuka za svako daljnje zapošljavanje. Volontiranjem se stječu iskustva, razvijaju kompetencije korisne u društvu, osobni razvoj i osobna dobrobit[17,18].

3.1. Volonteri u zdravstvenoj ustanovi

Volonterima u zdravstvenim ustanovama vrlo je važno načelo: „zaštite korisnika volontiranja“ (čl.10., NN 22/13) koje govori kako su organizatori volontiranja dužni posvetiti veliku pozornost u izboru i edukaciji volontera koji volontiraju sa sljedećim skupinama korisnika volontiranja: osobama s invaliditetom, djecom, bolesnim osobama koji su potpuno ili djelomično lišeni radne sposobnosti, starijim i nemoćnima uz posjedovanje osobnih iskustava, znanja i sposobnosti za rad s takvim skupinama korisnika volontiranja[19]. Organizatori volontiranja u zdravstvenim ustanovama dužni su organizirati te osigurati primjerenu stručnu pomoć i nadzor nad radom volontera, obavezno sklapanje ugovora te su definirane okolnosti koje su ograničavajuće za uključivanje u volontiranje s određenom skupinom korisnika volontiranja. Zabranjeno je volontiranje u zdravstvenim ustanovama osobama prema kojima je izrečena prekršajno pravna sankcija te organizator volontiranja pribavlja posebno uvjerenje o podacima iz kaznene evidencije po službenoj dužnosti što je još jedan segment zaštite korisnika volontiranja i organizatora volontiranja uz ciljanu edukaciju i praćenje i nadzor rada volontera. Volonteri u zdravstvu moraju biti uvježbani, priznati i nadzirani. Volonteri djeluju unutar tima i nisu zamjena za bilo kojeg člana osoblja, već dodatak timu. Koordinator i organizator volontiranja u zdravstvu je veza između volontera i zdravstvenog osoblja. U većini država prepoznata je velika važnost volonterstva u zdravstvenim ustanovama. Tako u Sloveniji na području Ljubljane djeluje Kuća Ljubhospice; gdje profesionalni interdisciplinarni palijativni tim čine upravitelj kuće, liječnik, ljekarnik, medicinske sestre i zdravstveni tehničari, socijalni radnik, njegovateljica, kućanica, a nezaobilazni dio mozaika čine i obučeni volonteri koji u kuću unose živopisne dimenzije[19,20]. U Ujedinjenom Kraljevstvu djeluje hospicij St. Christopher`s još od 1967.godine. sa 327 timova za kućnu njegu od kojih su mnogi volonterski [21]. Nizozemska je izradila program za poticanje palijativne skrbi koji je doveo do velike potražnje za edukacijom o palijativnoj skrbi gdje su se obitelji bolesnika i volonteri educirali o njezi bolesnika na kraju života. U Njemačkoj razvoj sustava palijativne skrbi započinje još 1983.godine i danas u Njemačkoj djeluje 65 ustanova za palijativnu skrb gdje su uz zdravstvene djelatnike o brizi za bolesnika i njegovu obitelj uključeni i volonteri. Poljska je danas vodeća zemlja sa preko 400 hospicija. Bosna i Hercegovina počela je sa djelovanjem palijativne skrbi na Univerzitetu Kliničkog Centra u Tuzli. Razvoj palijativne skrbi u Srbiji počinje 2003.godine. U Makedoniji su izgrađena dva hospicija od 1998. do 2000.godine gdje su projekti predstavljeni kao partnerstvo između Sue Ryder Care UK foundation i Vlade Republike Makedonije – Ministarstvo zdravlja te EU[22,23].U Republici Hrvatskoj trenutačno ima jako malo aktualnih

volonterskih programa koji djeluju u zdravstvenim ustanovama, a neki od njih su: Lječilište Veli Lošinj; gdje su volonteri osim uređenja okoliša aktivni animatori u slobodno vrijeme djece i umirovljenika, Psihijatrijska bolnica Rab; gdje volonteri imaju kreativne radionice te su zaduženi za okoliš bolnice, Klinika za dječje bolesti Zagreb; u suradnji s Krijesnicom, udrugom za pomoć djeci i obiteljima suočenim s malignim bolestima, Bolnica za medvjediće Gradskog Crvenog Križa Rijeka; u suradnji s udrugom studenata Medicinskog fakulteta gdje je u želji za smanjivanjem straha kod djece od odlaska kod liječnika djeci dodijeljena uloga roditelja, a volonterima, studentima Medicinskog fakulteta Rijeka uloga liječnika; mobilni tim volontera u palijativnoj skrbi Franjevačkog svjetovnog reda Zagreb gdje sudjeluju u pružanju podrške teškim, neizlječivim i umirućim bolesnicima te njihovim obiteljima[24,25]. U Varaždinskoj županiji na području Novoga Marofa te u sklopu bolnice Službe za produženo liječenje i palijativnu skrb djeluje Udruga za palijativnu pomoć Srce; gdje su volonteri zaduženi za uređenje i uljepšavanje okoliša bolnice. Vrlo malo volontera u zdravstvenim ustanovama je uključeno u direktan rad s bolesnikom te u tim koji se brine o bolesniku. Volonterstvo u Republici Hrvatskoj relativno je razvijeno te je potrebno ulagati i poticati na suradnju zdravstvenih djelatnika i vanjskih suradnika, volontera, kako bi se uvelike olakšao posao i zdravstvenim djelatnicima, ali i pomoglo bolesnicima i njihovim obiteljima te ujedno i ispunilo osobno iskustvo i zadovoljstvo volontera[26,27].

4. Istraživački dio rada

4.1. Cilj

Cilj ovog istraživanja je na temelju odgovora ispitanika na postavljena pitanja saznati njihova mišljenja o volonterima u palijativnoj skrbi te ih usporediti. Neka od istraživačkih pitanja na koje se željelo odgovoriti su:

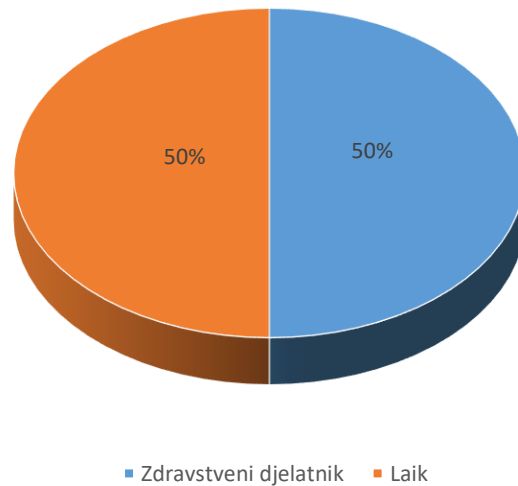
1. Smatraju li volonteri rad korisnim za društvo
2. Znaju li tko su volonteri, a tko palijativni bolesnici
3. Smatraju li da su volonteri bitni u zdravstvu, znaju li gdje se može u Republici Hrvatskoj volontirati, te što misle o volonterima u zdravstvu

4.2. Ispitanici i metode

U ovom istraživanju sudjelovalo je 50 laika i 50 zdravstvenih djelatnika te su odgovarali na pitanja o volonterima u zdravstvu. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 12.10.2019. – 22.10.2019. u obitelji, Osnovnoj školi Novi Marof te prijateljima i Općoj bolnici Varaždin; službi za produženo liječenje i palijativnu skrb Novi Marof među zdravstvenim djelatnicima na odjelu za Palijativnu skrb. Podaci su prikupljeni anketnim listićima koji se sastoje od četrnaest pitanja. Anketa je anonimna, dobrovoljna te je sadržavala opća pitanja kao što su dob, spol, obrazovanje ispitanika, te specifična kao što su poznavanje tko su volonteri, tko je palijativni bolesnik te samo mišljenje o volonterima ili vlastiti osjećaj ukoliko su imali prilike volontirati. Dobiveni podaci prikazani su grafički i opisno.

4.3. Rezultati

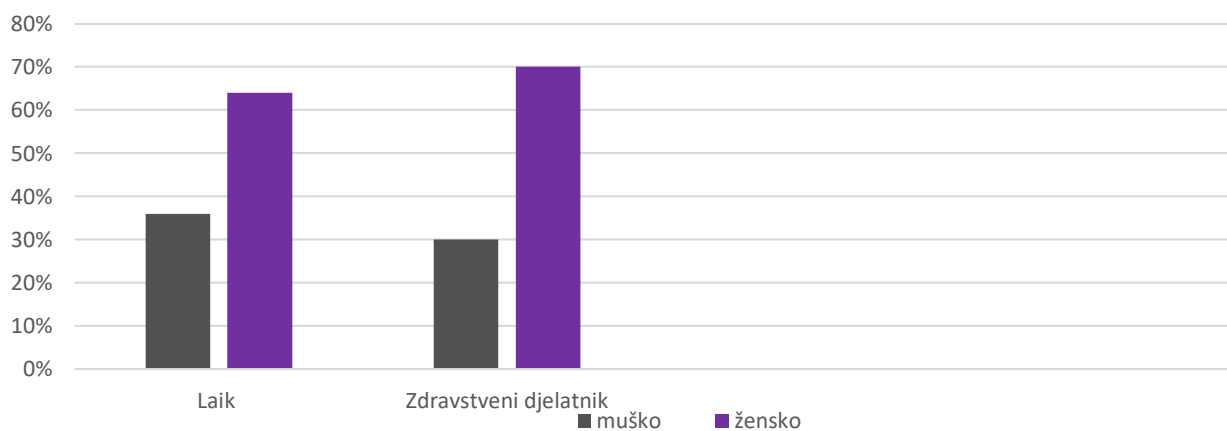
Graf 4.3.1. prikazuje da je u ispitivanju sudjelovalo 50% (50 ispitanika) zdravstvenih djelatnika i 50% (50 ispitanika) laika.

Graf 4.3.1. prikaz broja ispitanika laika i zdravstvenih djelatnika

Izvor: autor, I.B.

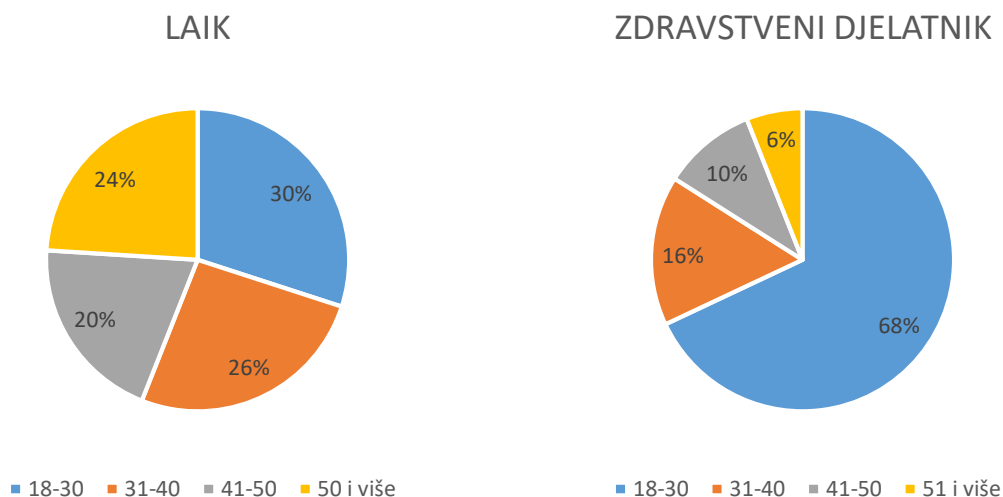
Graf 4.3.2. prikazuje da je u ispitivanju sudjelovalo 36% (18 ispitanika) laika muškog spola, a 64% (32 ispitanika) ženskog spola, dok je 30% (15 ispitanika) zdravstvenih djelatnika muškog spola, a 70% (35 ispitanika) ženskog spola.

Graf 4.3.2. Prikaz broja ispitanika prema spolu

Izvor: autor, I.B.

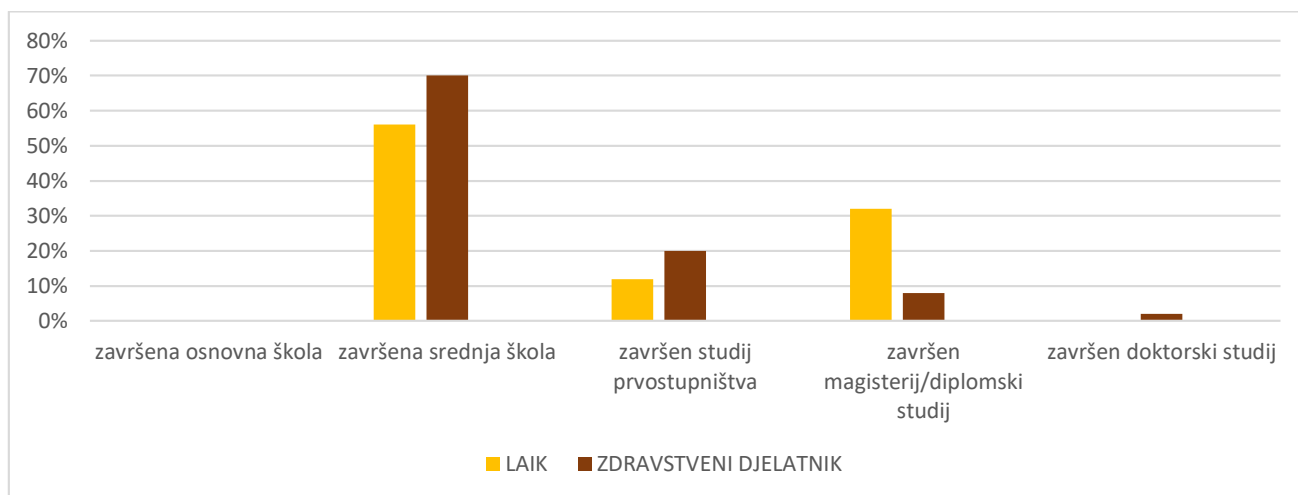
Graf 4.3.3. prikazuje da je najviše ispitanika laika u dobi od 18 do 30 godina, njih 30% (15 ispitanika) , zatim 26% (13 ispitanika) u dobi od 31 do 40 godina, 20% (10 ispitanika) je u dobi od 41 do 50 godina, dok je 24% (12 ispitanika) u dobi od 50 i više godina. Zdravstvenih djelatnika najviše je u dobi od 18 do 30 godina, njih 68% (34 ispitanika). 16% (8 ispitanika) je u dobi od 31 do 40 godina, dok je njih 10% (5 ispitanika) u dobi od 41 do 50 godina. 50 i više godina ima 6% (3 ispitanika) zdravstvenih djelatnika

Graf 4.3.3. Prikaz ispitanika po dobi

Izvor: autor, I.B.

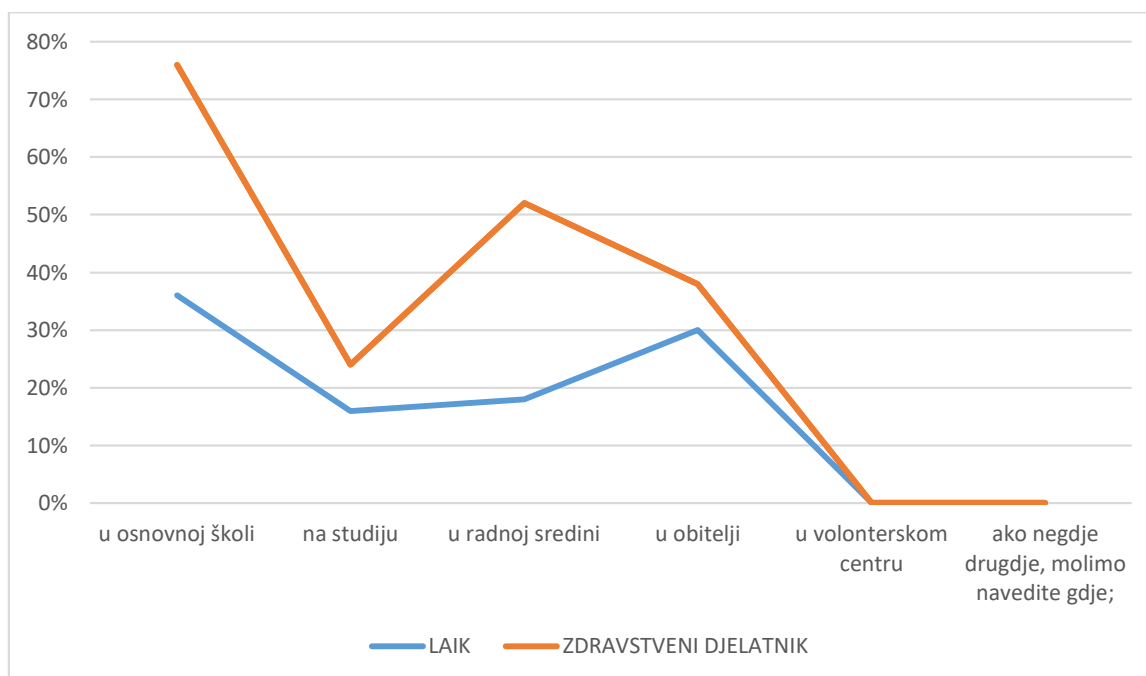
Graf 4.3.4. Prikazuje da je najviše ispitanika kod laika, njih 56% (28 ispitanika) i zdravstvenih djelatnika, njih 70% (35 ispitanika) završilo srednju školu. Završen studij prvostupništva kod laika ima 12% (6 ispitanika), a zdravstvenih djelatnika 20% (10 ispitanika). Završen magisterij/diplomski studij kod laika ima 32% (16 ispitanika), a zdravstvenih djelatnika 8% (4 ispitanika), dok završeni doktorski studij ima 2% (1 ispitanik) zdravstvenih djelatnika.

Graf 4.3.4. *Prikaz obrazovanja ispitanika*

Izvor: Autor, I.B.

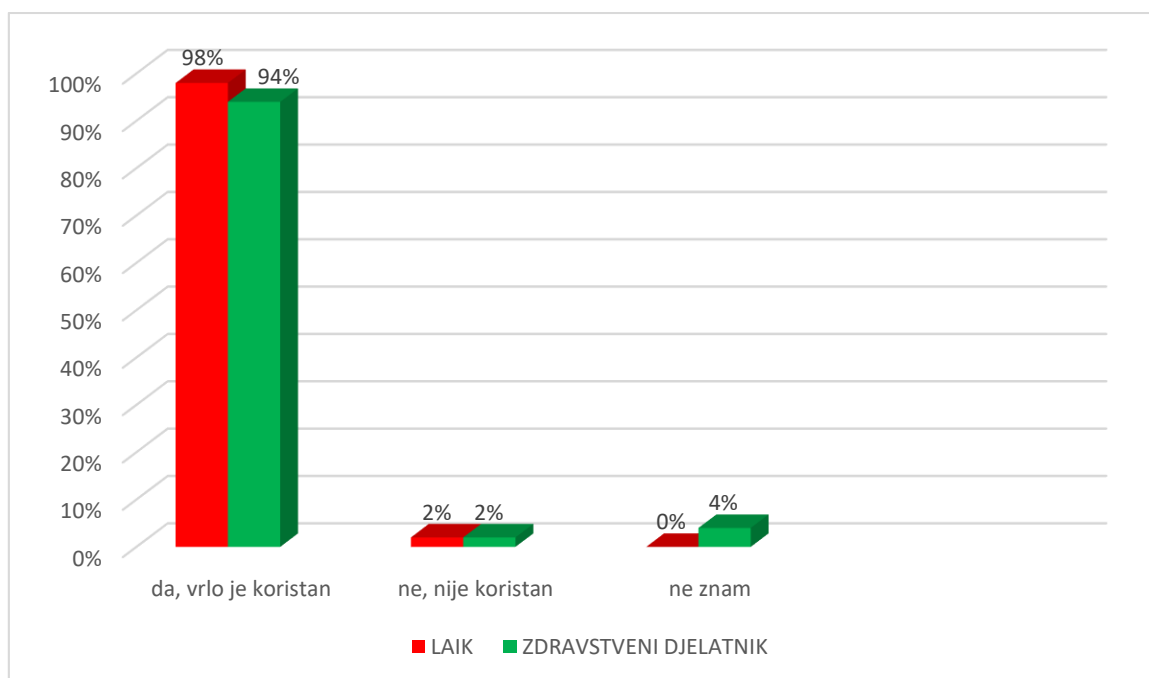
Graf 4.3.5. Prikazuje da je 36% (18 ispitanika) laika prve informacije o volontiranju dobilo u osnovnoj školi, 16% (8 ispitanika) na studiju, 18% (9 ispitanika) u radnoj sredini, 30% (15 ispitanika) u obitelji, dok njih 0% (0 ispitanika) u volonterskom centru ili negdje drugdje. Zdravstvenih djelatnika 40% (20 ispitanika) prve informacije o volontiranju dobilo je u osnovnoj školi, njih 8% (ispitanika) na studiju, 34% (17 ispitanika) u radnoj sredini, 18% (9 ispitanika) u obitelji, dok je njih 0% (0 ispitanika) u volonterskom centru ili negdje drugdje.

Graf 4.3.5. Prikaz odgovora ispitanika gdje su dobili prve informacije o volontiranju

Izvor: Autor, I.B.

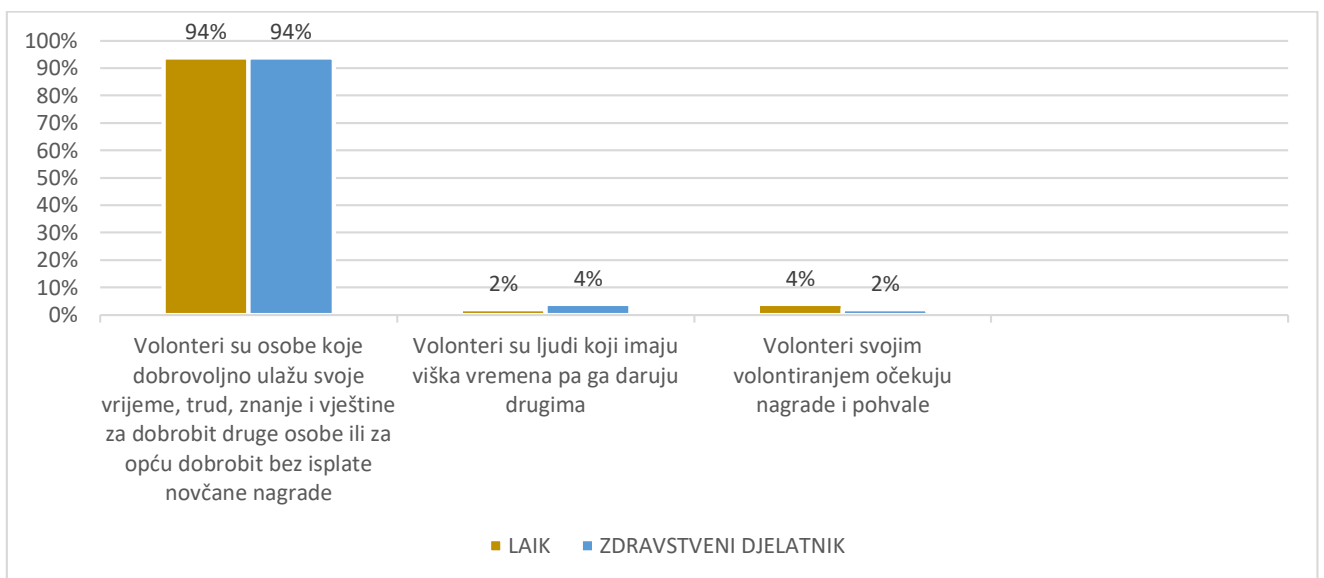
Graf 4.3.6. Prikazuje da 98% (49 ispitanika) laika smatra da je volonterski rad vrlo koristan za zajednicu, dok njih 2% (1 ispitanik) misli da volonterski rad nije koristan za zajednicu, 0% (0 ispitanika) ne zna. 94% (47 ispitanika) zdravstvenih djelatnika smatra da je volontiranje korisno za zajednicu, 2% (1 ispitanik) smatra da nije koristan, 4% (ispitanika) ne zna.

Graf 4.3.6. Prikaz odgovora ispitanika smatraju li da je volonterski rad koristan za zajednicu

Izvor: Autor, I.B.

Graf 4.3.7. Prikazuje da 94% (47 ispitanika) laika odgovorilo je da su volonteri osobe koje dobrovoljno ulažu svoje vrijeme, trud, znanje i vještine za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit bez isplate novčane naknade, 2% (1 ispitanik) odgovorio je da su volonteri ljudi koji imaju viška vremena pa ga daruju drugima. 94% (47 ispitanika) zdravstvenih djelatnika odgovorilo je da su volonteri osobe koje dobrovoljno ulažu svoje vrijeme, trud, znanje i vještine za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit bez isplate novčane nagrade, 4% (2 ispitanika) smatra da su volonteri ljudi koji imaju viška vremena pa ga daruju drugima, njih 2% (1 ispitanik) smatra da volonteri svojim volontiranjem očekuju nagrade i pohvale.

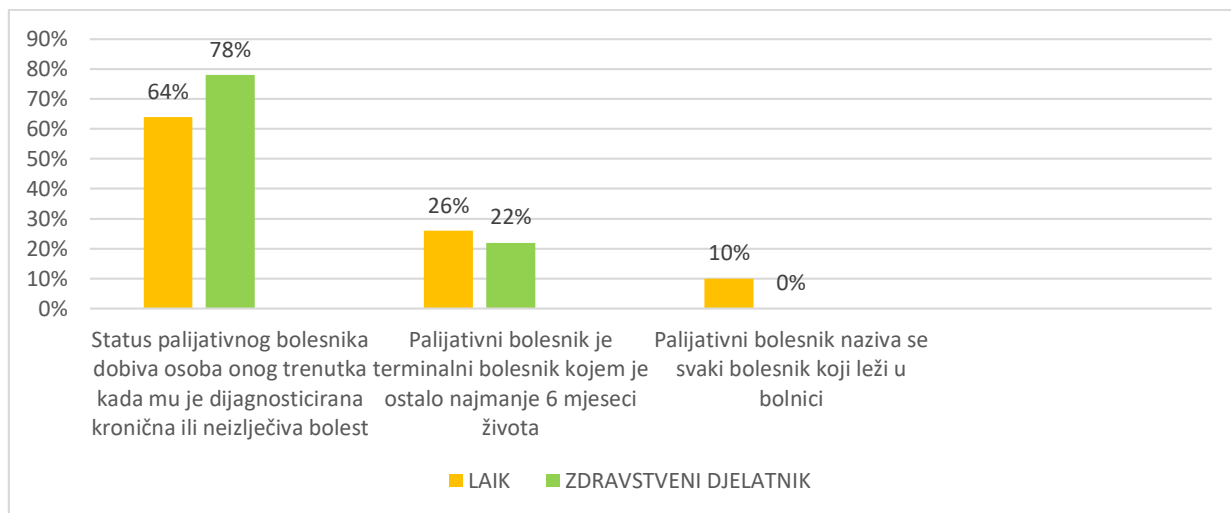

Graf 4.3.7. Prikaz odgovora na pitanje tko su volonteri

Izvor: Autor, I.B.

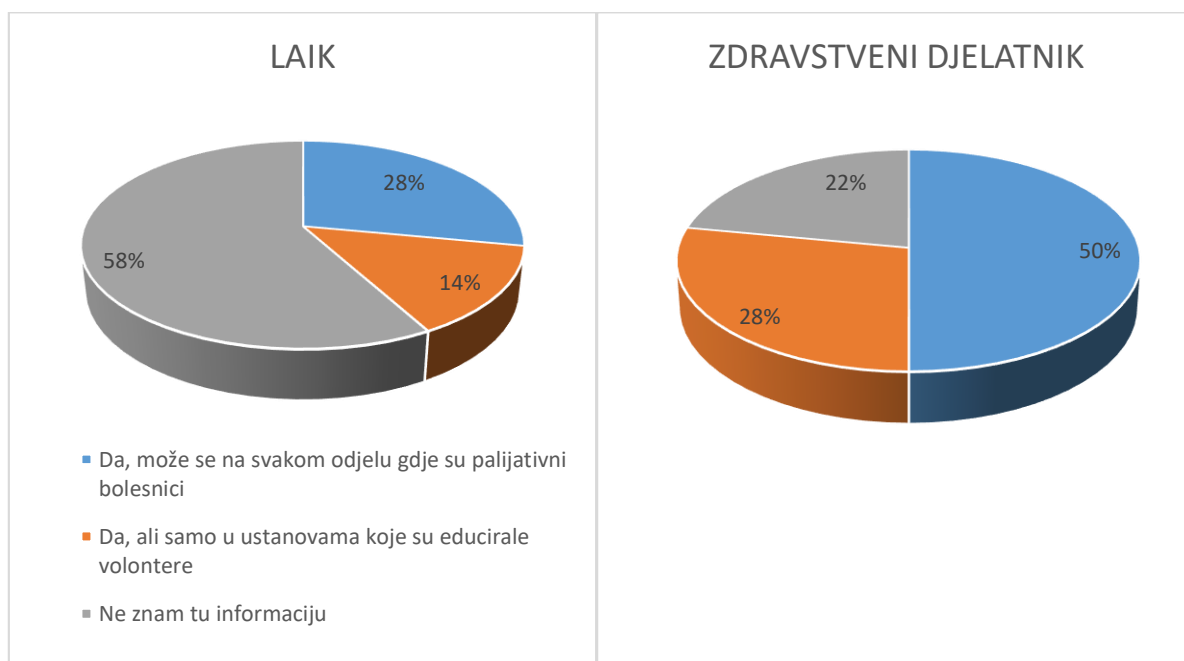
Graf 4.3.8. Prikazuje nam da 64% (32 ispitanika) laika i 78% (39 ispitanika) zdravstvenih djelatnika smatra da status palijativnog bolesnika dobiva osoba onog trenutka kada mu je dijagnosticirana kronična ili neizlječiva bolest, odgovor na pitanje da je palijativni bolesnik terminalni bolesnik kojem je ostalo najmanje 6 mjeseci života dalo je 26% (13 ispitanika) laika i 22% (11 ispitanika) zdravstvenih djelatnika, dok njih 10% (5 ispitanika) laika smatra da je palijativni bolesnik svaki bolesnik koji leži u bolnici, a na to pitanje kod zdravstvenih djelatnik 0% (0 ispitanika) je zaokružilo taj odgovor.

Graf 4.3.8. Prikaz odgovora na pitanje tko su palijativni bolesnici

Izvor: Autor, I.B.

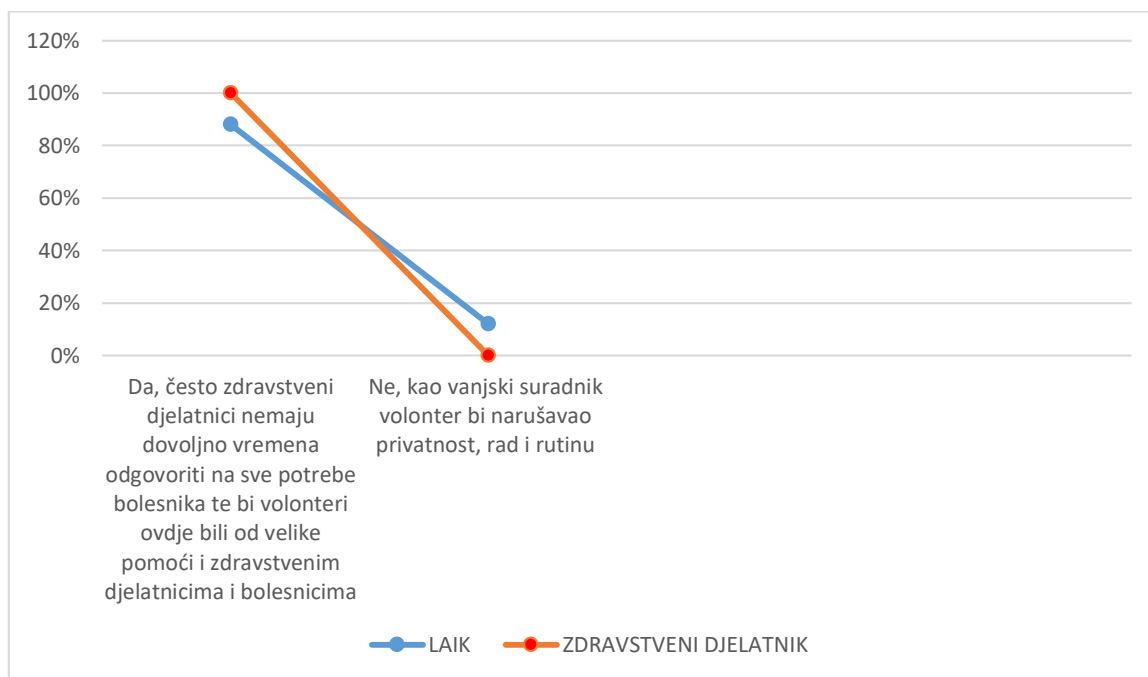
Graf 4.3.9. prikazuje da 28% (ispitanika) laika smatra da se može volontirati na svakom odjelu gdje su palijativni bolesnici, dok je taj isti odgovor zaokružilo 50% (25 ispitanika) zdravstvenih djelatnika. 7% (14ispitanika) laika odgovorilo je da se može volontirati samo u ustanovama koje su educirale volontere, a zdravstvenih djelatnika njih 28% (14 ispitanika). Može li se volontirati na palijativnom odjelu u Republici Hrvatskoj, ne zna tu inforamciju58% (29 ispitanika) laika, a s tom tvrdnjom slaže se 22% (11 ispitanika) zdravstvenih djelatnika.

Graf 4.3.9. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje da li znaju li može li se volontirati na palijativnom odjelu u Republici Hrvatskoj

Izvor: Autor, I.B.

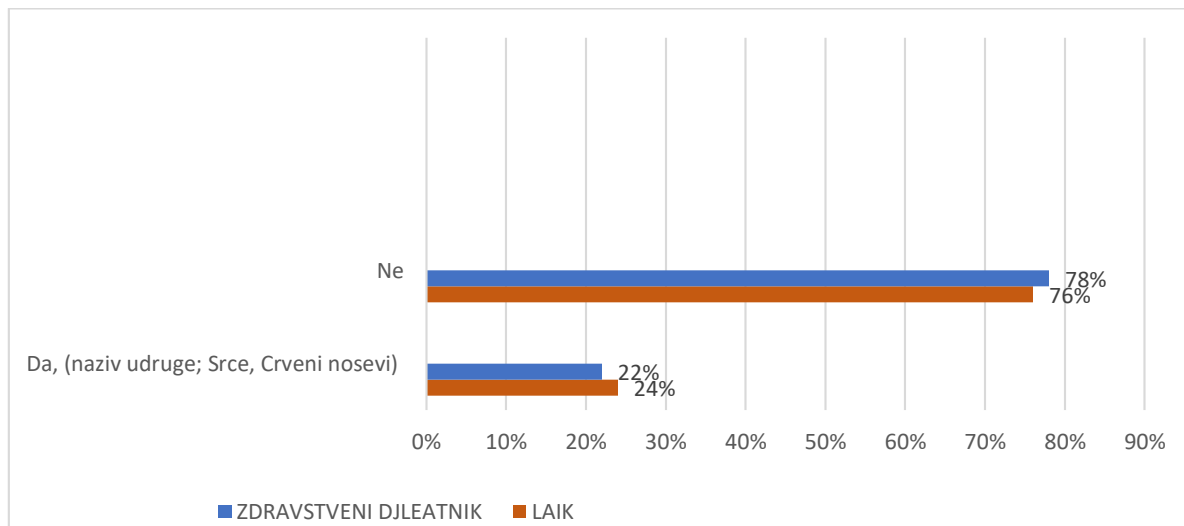
Graf 4.3.10. Prikazuje da 88% (44 laika) laika smatra da bi volonteri bili važni u timu za brigu o palijativnom pacijentu, njih 12% (6 ispitanika) odgovorilo je da bi volonter kao vanjski suradnik narušavao privatnost, rad i rutinu zdravstvenog djelatnika. 100% (50 ispitanika) zdravstvenih djelatnika smatra kako su volonteri važni u radu sa palijativnim pacijentima.

Graf 4.3.10. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje smatraju li da su volonteri bitni i važni u timu za brigu o palijativnom pacijentu

Izvor: Autor, I.B.

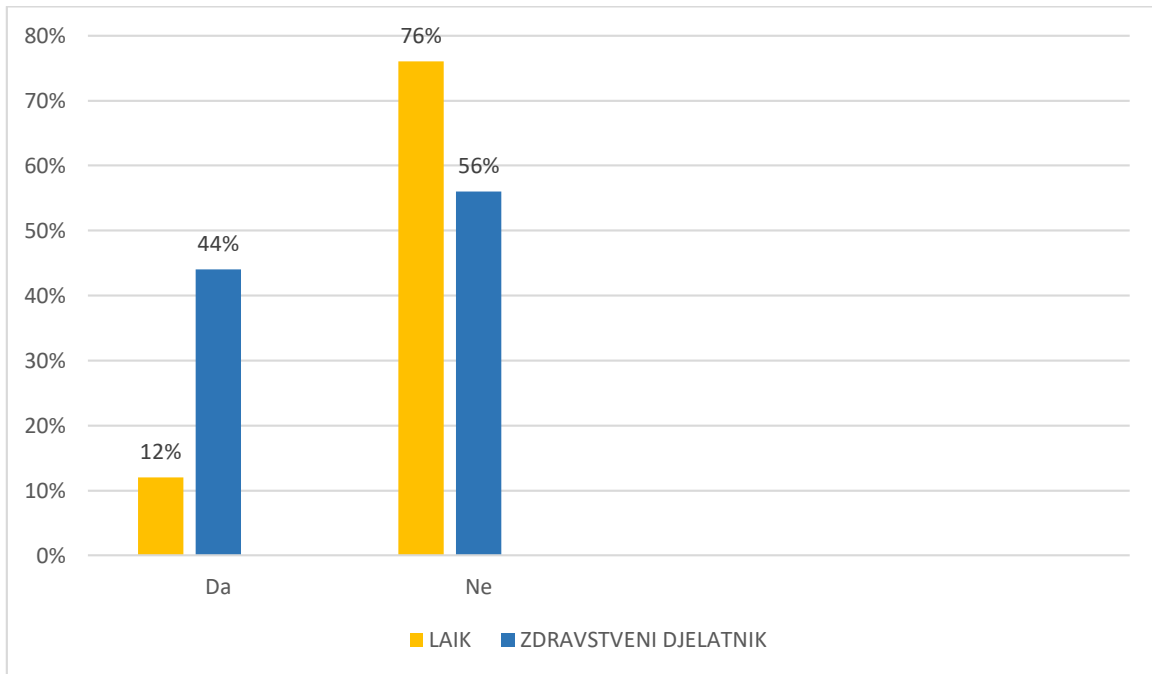
Graf 4.3.11. prikazuje da 24% (12 ispitanika) laika poznaje volonterske udruge koje djeluju u bolnicama i naveli su udruhu „Srce“ i „Crveni nosovi“, što su također naveli i zdravstveni djelatnici te je njih 22% (11 ispitanika) odgovorilo da poznaje udruge koje djeluju na području bolnica. 76% (38 ispitanika) laika odgovorilo je da ne poznaje volonterske udruge koje djeluju u bolnicama, a na to pitanje je također odgovorilo isto 78% zdravstvenih djelatnika.

Graf 4.3.11. Prikaz odgovora ispitanika na pitanje poznaju li koje volonterske udruge koje djeluju u bolnicama

Izvor: Autor, I.B.

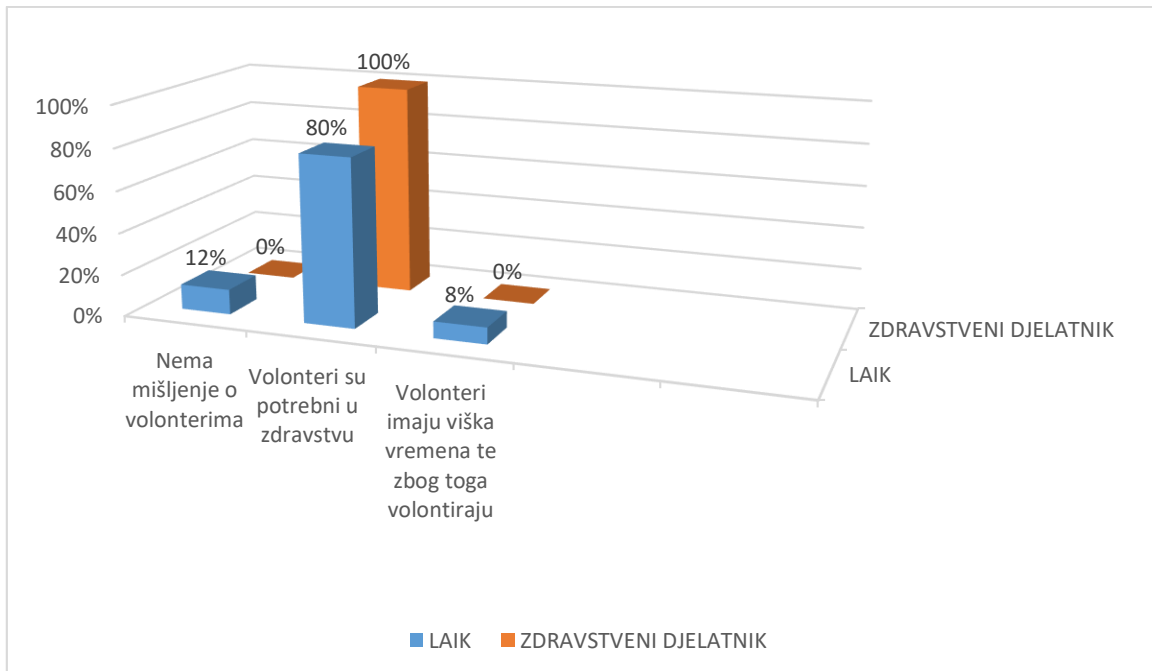
Graf 4.3.12. prikazuje da 24% (12 ispitanika) laika je imalo prilike do sada volontirati te su se izjasnili da su za vrijeme volontiranja osjećali se ponosno, korisno, zadovoljno i zahvalno. 76% (38 ispitanika) laika nikad nije volontiralo. 44% (22 ispitanika) zdravstvenih djelatnika je volontiralo te su se osjećali zadovoljno, sretno i ispunjeno tijekom volontiranja, dok njih 56% (28 ispitanika) nije volontiralo.

Graf 4.3.12. *Prikaz odgovora ispitanika na pitanje jesu li imali do sada prilike volontirati, ako jesu kako su se osjećali kada su volontirali*

Izvor: Autor, I.B.

Graf 4.3.13. prikazuje 12% (6 ispitanika) laika nije izrazilo svoje mišljenje o radu volontera, 80% (40 ispitanika) smatra da su volonteri potrebni u zdravstvu i da bi bilo vrlo korisni u timu za brigu o palijativnom bolesniku te bi bili od velike pomoći zdravstvenim djelatnicima, 8% (4 ispitanika) laika smatra da volonteri imaju viška vremena i očekuju pohvale za svoj rad. 100% (50 ispitanika) zdravstvenih djelatnika podržava rad volontera u zdravstvenim ustanovama, smatra da ih nema dovoljno te da bi bili vrlo korisni i od velike pomoći i zdravstvenim djelatnicima i bolesnicima.

Graf 4.3.13. Prikaz mišljenja ispitanika o volonterima u zdravstvu.

Izvor: Autor, I.B.

4.4. Rasprava

Na temelju provedenog istraživanja zaključujem da je u ispitivanju sudjelovalo 50% laika i 50% zdravstvenih ispitanika. 36% laika muškog spola, a 67% zdravstvenih djelatnika ženskog spola. Najviše ispitanika laika i zdravstvenih djelatnika bilo je u dobi od 18 do 30 godina, njih 30% laika i 68% zdravstvenih djelatnika. Najviše ispitanika prve informacije o volontiranju dobilo je u osnovnoj školi. Zdravstvenih djelatnika 49%, a laika 36%. da je volonterski rad koristan za zajednicu smatra 98% laika i 94% zdravstvenih djelatnika. 94% laika i zdravstvenih djelatnika odgovorilo je da su volonteri osobe koje dobrovoljno ulažu svoje vrijeme, trud, znanje i vještine za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit bez isplate novčane naknade. 64% laika i 78% zdravstvenih djelatnika smatra da status palijativnog bolesnika dobiva osoba onog trenutka kada mu je dijagnosticirana kronična i neizlječiva bolest. 58% laika ne zna može li se volontirati na palijativnom odjelu u Republici Hrvatskoj, dok 50% zdravstvenih djelatnika smatra da se može volontirati na svakom odjelu gdje su palijativni bolesnici. 88% laika smatra da bi volonteri bili važni u timu za brigu o palijativnom bolesniku, dok je tu tvrdnju potvrdilo i zaokružilo u anketi 100% ispitanika zdravstvenih djelatnika. 76% laika i 78% zdravstvenih djelatnika odgovorilo je da ne poznaje volonterske udruge koje djeluju u bolnicama. 44% zdravstvenih djelatnika je volontiralo te su se osjećali zadovoljno, korisno, sretno i ispunjeno tijekom volontiranja, dok je 24% laika imalo prilike volontirati te su se izjasnili da su se za vrijeme volontiranja osjećali ponosno, korisno, zadovoljno i zahvalno. 80% laika i 100% zdravstvenih djelatnika podržava rad volontera u zdravstvenim ustanovama, smatra da ih nema dovoljno te da bi bili vrlo korisni i od velike pomoći bolesnicima, njihovim obiteljima i zdravstvenim djelatnicima. Volonteri u zdravstvu bili bi od velike pomoći najprije bolesniku, njegovoj obitelji, ali i zdravstvenim djelatnicima. Dobro educirani i pripremljeni volonteri su vrlo važni dio tima u brizi za palijativnog bolesnika. U Republici Hrvatskoj postoji nekoliko udruga koje direktno surađuju na odjelima Palijativne skrbi, ali je i dalje više volontera uključeno u samo uređenje i okruženje bolnice te nisu educirani i osposobljeni za direktan rad s bolesnikom i zdravstvenim djelatnicima na odjelima palijativne skrbi. Edukacija i osposobljavanje volontera za rad sa bolesnicima traje tri mjeseca te su kriteriji odabira, zakonske provjere vrlo visoke i zahtjevne te zbog toga vrlo mali broj bolnica i zdravstvenih djelatnika se odlučuje za volontere u timu za palijativnu skrb. Civilno društvo Republike Hrvatske provelo je 2018.godine jednodnevne edukacije za učenike volontere. Projekt se proveo u četiri grada; grad Zagreb, Split, Slavonski Brod i Pakrac. U svim gradovima održana su predavanja za učenike, roditelje i stručno osoblje škole, a cilj predavanja bio je upoznati

navedene skupine sa pojmom volonter, volonterstvo, mogućnostima uključivanja učenika u volonterske aktivnosti, te prava, obaveze i dobrobiti volontiranja. Nakon provedenih edukacija učenici su uključeni u rad sa starijima i nemoćnima u navedenim gradovima gdje su edukacije provedene[27]. Od volontera na odjelima palijativne skrbi imali bi koristi bolesnici, bolesnikova obitelj, ali i zdravstveni djelatnici. Volonteri bi uvelike pomogli bolesniku što bi zdravstvenim djelatnicima olakšalo rad i pomoglo da se fokusiraju na medicinske usluge.

5. Zaključak

Palijativna skrb je briga za bolesnika čija bolest više ne reagira na liječenje i njegovu obitelj. Cilj palijativne skrbi je ublažiti patnju i bol te poboljšati kvalitetu života kako bolesnika tako i njegove obitelji. Vrlo važnu ulogu u timu za palijativnu medicinu imaju volonteri. Iako je palijativna skrb relativno mladi pojam u Republici Hrvatskoj nekoliko udruga volontera blisko surađuje sa zdravstvenim djelatnicima na odjelima palijativne skrbi. Edukacija i osposobljavanje volontera za rad u bolnicama složeni je proces te zbog toga i dalje vrlo malo volontera ima direktan kontakt sa bolesnikom i medicinskim osobljem. Anketnim istraživanjem vidljivo je da se od ukupno 100 ispitanika njih 80% laika i 100% zdravstvenih djelatnika podržava rad volontera na odjelima palijativne skrbi te smatra kako bi bili vrlo korisni i uvelike pomogli bolesniku, njegovoj obitelji, ali i olakšali sam posao medicinskom osoblju, točnije, medicinsko osoblje više bi bilo fokusirano i lakše bi radilo na tome da omogući palijativnom bolesniku što kvalitetniji ostatak života bez boli, dok bi volonteri bili fokusirani na druge aspekte bolesnikova života kao i njegove obitelji. Dok u timu za palijativnu skrb svatko ima određeni zadatak i probleme koje moraju rješavati vezeno uz bolesnika i njegovu bolest, jedino volonter nema neki određeni zadatak ili situaciju, njegov jedini posao u timu je da bude potpuno usmjeren i orijentiran na bolesnika i njegovu obitelj. Edukacijom će volonter u zdravstvu moći prepoznati i promijene u stanju bolesnika i o tome obavijestiti ostatak tima te se na taj način olakšava rad ostalih stručnih zdravstvenih radnika koji su upućeni u stanje i promijeni stanja bolesnika, a da pri tome ne moraju biti prisutni. Bolesniku će ponekad od volontera biti dovoljan razgovor, a ponekad samo šutnja. Volonter će ponekad obavljati papirologiju za bolesnika, pomoći mu u šetnji i mnogim drugim poslovima. Suradnja između volontera i zdravstvenih djelatnika u timu za palijativnu skrb pruža i osjećaj sigurnosti kod bolesnika, ali i kod njegove obitelji. Volontiranjem u palijativnoj skrbi volonter daje svoje slobodno vrijeme bolesniku, s njime nema i ne smije imati socijalnu vezu ili obiteljsku povezanost, poželjno je da je volonter stariji od 18. godina te da ima završen minimalno tečaj prve pomoći. Važno je pobuditi javnost o bitnosti volonterstva u društvu, osnovnim i srednjim školama, fakultetima, zdravstvenim ustanovama i drugdje. Medicinske sestre kao promotori volonterizma bitne su u poticanju razvoja odgoja za volontiranje kao oblika izvannastavne aktivnosti, u društvu i kod bližnjih. Kvalitetan rad i volonterski program uvelike će povećati kvalitetu života palijativnih bolesnika i doprinijeti psihosocijalnoj dobrobiti bolesniku, ali i njegovoj obitelji. Volonter pruža socijalnu i emocionalnu podršku bolesnika i njegove obitelji te ima jedinstveni humani pristup koji doprinosi i razvoju palijativne skrbi i volontiranja.

6. Literatura

Knjige

- [1] M. Brkljačić i suradnici: Palijativna medicina, Zagreb, 2015.
- [2] Š. Ozimec Vulinec, Palijativna skrb, Zdravstveno veleučilište, Zagreb, 2014.
- [3] M. Broš i V. Đorđević: Suvremene spoznaje iz palijativne medicine, Zagreb, 2016.
- [4] H. Begović: O volontiranju i volonterima/kama, Zagreb 2006.
- [5] M. Brkljačić – Žagrović: Medicinska etika u palijativnoj skrbi, Zagreb, 2011.
- [6] V. Đorđević i suradnici: Osnove palijativne medicine, Zagreb, 2013.
- [7] Z. Lončari suradnici: Palijativna skrb u zajednici, Zagreb, 2018.
- [8] A. Jušić i suradnici: Hospicij i palijativna skrb, Zagreb, 1995.
- [9] Udruga za razvoj civilnog društva SMART: Poveži se! : volontiranje kao put prema većoj zapošljivosti mladi, Rijeka, 2012.

Internet izvori:

- [10] Značenje volonterstva za društvo i zajednicu u palijativnoj skrbi u Americi,
Joanne E. Coury, 2002., dostupno na:
<https://doi.org/10.3935/rsp.v9i3.158>, pristupljeno 27.9.2019.
- [11] Aktualno stanje palijativne skrbi u Hrvatskoj, M. Brkljačić, Zagreb, 2013., dostupno na :
<https://hrcak.srce.hr/112245>, pristupljeno 27.9.2019.
- [12] Osnovni pojmovi o palijativnoj medicini i palijativnoj skrbi, M. Braš i suradnici,
Zagreb, 2016., dostupno na:
<http://www.kardio.hr/wp-content/uploads/2016/12/69-76.pdf>, pristupljeno 29.9.2019.
- [13] Palijativna medicina - palijativna skrb, A. Jušić, Zagreb, 2001., dostupno na:
<https://hrcak.srce.hr/19787>, pristupljeno . 12.10.2019.

- [14] Palijativna skrb, dr. sc. I. Marasović Šušnjara, dr. med., spec., dostupno na:
<https://www.seniori.hr/images/pdf/Palijativna-skrb-hr.pdf>, pristupljeno 15.10.2019.
- [15] <http://digarhiv.gov.hr/arhiva/263/26986/www.nn.hr/clanci/sluzbeno/2007/1863.htm>, pristupljeno 15.10.2019.
- [16] Motivacija za volontiranje - jesu li motivi za volontiranje povezani sa spolom, ličnosti i područjem studiranja?, N. Pološki Vokić i suradnici, Zagreb, 2013., dostupno na:
<https://doi.org/10.3935/rsp.v20i3.1130>, pristupljeno 17.10.2019.
- [17] https://www.burzadobrote.com/images/pdf/Pravilnik_o_radu_s_volonterima_2012.pdf, pristupljeno 17.10.2019.
- [18] Osobine ličnosti i motivi za volontiranje, M. Juzbašić i suradnici, Zagreb, 2015., dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/142132>, pristupljeno 18.10. 2019.
- [19] <https://www.hcrv.hr/>, pristupljeno 27.11. 2019.
- [20] <http://ljubhospic.si/>, pristupljeno 27.11.2019.
- [21] http://idz.hr/wp/wp-content/uploads/2015/10/Nigel_Sykes_HR.pdf, pristupljeno 28.11.2019.
- [22] <file:///C:/Users/Korisnik/Downloads/Palijativna%20skrb%20-%20uvod.pdf>, pristupljeno 28.11.2019.
- [23] <https://www.civilnodrustvo.hr/volonteri-u-palijativi>, pristupljeno 28.11. 2019.
- [24] <https://www.civilnodrustvo.hr/jednodnevne-edukacije-za-ucenike-volontere/>, pristupljeno 28.11.2019.
- [25] Aktualno stanje palijativne skrbi u Hrvatskoj, M. Brkljačić, Zagreb, 2013., dostupno na : <https://hrcak.srce.hr/112245>, pristupljeno 28.11.2019.
- [26] https://europa.eu/youth/hr/article/45/3577_lt, pristupljeno 28.11.2019.
- [27] <https://www.ufzg.unizg.hr>, pristupljeno 28.11.2019.

Popis slika

[1] Slika 2.1.1. Prikaz službi palijativne skrbi prilagođen organizaciji zdravstvenog sustava Republike Hrvatske prema preporukama Europskog udruženja za palijativnu skrb

Izvor:https://www.google.com/search?q=razine+palijativne+skrbi&rlz=1C1GCEA_enHR835HR835&sxsrf=ACYBGNSZzUAWLQCE4CFzu0zga5kiVbhvA:1570015491399&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjhhqC9u_3kAhVkw8QBHYjZBZcQ_AUIEigB&biw=1536&bih=722#imgrc=uGW9zOb_PvncrM:

Prilozi

ANKETA

Poštovani/a ovo istraživanje provodi se u svrhu izrade završnog rada iz kolegija „Palijativna zdravstvena njega“ pod mentorstvom doc.dr.sc. Marijane Neuberg, na temu „Uloga volontera u palijativnoj skrbi“. Cilj istraživanja je usporediti mišljenje zdravstvenih djelatnika i laika o sudjelovanju volontera u radu s palijativnim pacijentima. Anketa je dobrovoljna i anonimna, te će prikupljeni podatci biti korišteni isključivo u svrhu izrade završnog rada.

Ivana Bošnjak, studentica 3.godine stručnog studija Sestrinstva

Opći podatci

1. Anketu ispunjava:
  - a) zdravstveni djelatnik
  - b) laik

2. Spol
  - a) muško
  - b) žensko

3. Vaša dobna skupina:
  - a) manje od 20
  - b) 21-31
  - c) 32-41
  - d) 42-51
  - e) <52

4.   Obrazovanje:

- a)   Završena osnovna škola
- a)   Završena srednja škola
- b)   Završen preddiplomski studij
- c)   Završen magisterij/diplomski studij
- d)   Završen doktorski studij

5.   Prve informacije o volontiranju dobio/la sam u :

- a)   vrtiću
- b)   osnovnoj školi
- c)   na studiju
- d)   radnoj sredini
- e)   obitelji
- f)   volonterskom centru
- g)   nešto drugo, molimo navedite gdje: _____

6.   Smatrate li da je volonterski rad koristan za zajednicu?

- a)   da, vrlo je koristan
- b)   ne, nije koristan
- c)   ne znam

7.   Znate li tko su volonteri ?

- a)   volonteri su osobe koje dobrovoljno ulažu svoje vrijeme, trud, znanje i vještine za dobrobit druge osobe ili za opću dobrobit bez isplate novčane nagrade

- b) volonteri su ljudi koji imaju viška vremena pa ga daruju drugima
- c) volonteri svojim volontiranjem očekuju nagrade i pohvale

8. Zna li tko su palijativni bolesnici?

- a) status palijativnog bolesnika dobiva osoba onog trenutka kada mu je dijagnosticirana kronična ili neizlječiva bolest
- b) palijativni bolesnik je terminalni bolesnik kojem je ostalo najmanje 6 mjeseci života
- c) palijativni bolesnik naziva se svaki bolesnik koji leži u bolnici

9. Zna li se može li se volontirati na palijativnom odjelu u Republici Hrvatskoj?

- a) Da, može se na svakom odjelu gdje su palijativni bolesnici
- b) Da, samo u ustanovama koje su educirale volontere
- c) Ne znam tu informaciju

10. Smatrate li da su volonteri bitni i važni u timu za brigu o palijativnom pacijentu?

- a) Da, često zdravstveni djelatnici nemaju dovoljno vremena odgovoriti na sva pitanja bolesniku te bi volonteri ovdje bili od velike pomoći i zdravstvenim djelatnicima i bolesnicima
- b) ne, kao vanjski suradnik volonter bi narušavao privatnost rad i rutinu zdravstvenog djelatnika

11. Poznajete li koje volonterske udruge koje djeluju u bolnicama?

- a) da, (naziv udruge) _____

b) ne

12. Jeste li dosad imali prilike volontirati?

a) da

b) ne

13. Ako da, kako ste se osjećali kada ste volontirali?

---

14. Vaše mišljenje o volonterima u zdravstvu:

IZJAVA O AUTORSTVU
I
SUGLASNOST ZA JAVNU OBJAVU

Završni/diplomski rad isključivo je autorsko djelo studenta koji je isti izradio te student odgovara za istinitost, izvornost i ispravnost teksta rada. U radu se ne smiju koristiti dijelovi tuđih radova (knjiga, članaka, doktorskih disertacija, magistarskih radova, izvora s interneta, i drugih izvora) bez navođenja izvora i autora navedenih radova. Svi dijelovi tuđih radova moraju biti pravilno navedeni i citirani. Dijelovi tuđih radova koji nisu pravilno citirani, smatraju se plagijatom, odnosno nezakonitim prisvajanjem tuđeg znanstvenog ili stručnoga rada. Sukladno navedenom studenti su dužni potpisati izjavu o autorstvu rada.

Ja, IVANA BOJNJAK (ime i prezime) pod punom moralnom, materijalnom i kaznenom odgovornošću, izjavljujem da sam isključivi autor/ica završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ULOGA VOLONTERA U PALJATIVNOJ SKRBI (upisati naslov) te da u navedenom radu nisu na nedozvoljeni način (bez pravilnog citiranja) korišteni dijelovi tuđih radova.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ivana Bojnjak

(vlastoručni potpis)

Sukladno Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju završne/diplomske radove sveučilišta su dužna trajno objaviti na javnoj internetskoj bazi sveučilišne knjižnice u sastavu sveučilišta te kopirati u javnu internetsku bazu završnih/diplomskih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Završni radovi istovrsnih umjetničkih studija koji se realiziraju kroz umjetnička ostvarenja objavljuju se na odgovarajući način.

Ja, IVANA BOJNJAK (ime i prezime) neopozivo izjavljujem da sam suglasan/na s javnom objavom završnog/diplomskog (obrisati nepotrebno) rada pod naslovom ULOGA VOLONTERA U PALJATIVNOJ SKRBI (upisati naslov) čiji sam autor/ica.

Student/ica:
(upisati ime i prezime)

Ivana Bojnjak

(vlastoručni potpis)